

Fredsriket
MOROKULIEN

Fredsmonumentet

Fredsmonumentet ble reist 1914 til minne om 100 års fred mellom Norge og Sverige. Monumentet er 14,83 meter høyt i hvit granitt fra Iddefjorden, og det er hogd inn to sitater i fundamentet. Ut mot fredsplassen står det «Norske og svenske fredsvenner reiste dette monument 1914 med tak for hundreaarig fred». På baksida mot jernbanen står det «Hädanefter är krig mellan skandinaviska bröder omöjligt», dette er et sitat av Oscar I.

Historia

Efter den dramatiska unionsupplösningen mellan Sverige och Norge 1905, där kanoner stod riktade mot gränsen på båda sidor, var alla tack-samma att skilsmässan kunde genomföras i enighet och utan våld. Den Nordiska Fredskongressen i Stockholm 1910 antog ett förslag om insamling till ett fredsmonument för att fira 100-årig fred mellan grann-länderna 1914. Beslut togs på fredskongressen i Kristiania (Oslo) 1912. En av de sista striderna mellan Sverige och Norge var i Matrand och Skotterud i Norge, bara 10–15 km från gränsen.

Att det blev just denna plats mellan Eda och Eidskog var därför ganska naturligt. Det är en gammal och viktig kommunikationsled ända sedan pilgrimer vandrade här på sin väg mot Nidaros. Här skulle monumentet synas väl både från vägen och järnvägen mellan Kristiania

och Stockholm. På platsen låg sedan tidigare riksröse nummer 67. Då ämnet fortfarande var mycket känsligt i Sverige, fick Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen samt Norges Fredslag köpa 2 hektar mark på var sida om gränsen för att kunna resa monumentet. Folket på båda sidor av gränsen samlade in 26 500 kronor och monumentet kunde byggas.

Arkitekten Lars Johan Lehming vann tävlingen om att rita monumentet. Anton Huse och hans mannar fogade samman monumentet av granitblock som transporterades till platsen med tåg.

Monumentet består av två pelare resta ur en gemensam sockel. Pelarna symboliserar de båda nationerna, vardera fria och självständiga, men uppvuxna ur samma grund. I toppen av monumentet finns två skulpturer, som symboliserar Norge och Sverige. Figurerna håller varandras händer och i mitten finns en sädeskärve som symbol för fred, broderskap och kultur.

Innvielsen

Fredsmonumentet ble innviet 16. august 1914 med stor festivitas og mange prominente personer til stede. Tilstrømningen av publikum overgikk alle forventninger – nesten 12.000 mennesker møtte fram fra fjern og nær. Årsaken til dette var nok først og fremst de urolige tidene. Få uker før hadde det brutt ut krig i Europa, og norske og svenske fredsvenner var skremt av krigshandlingene. Det ble ekstra viktig å markere de skandinaviske landenes holdning. Stortingspresident Jørgen Løvland sa i sin tale at ”Dette fredsaarhundre er det beste og lykkeligste i de to folks livssaga”. Etter innvielsen ble stortings- og riksdagsmenn og andre spesielt innbudte gjester fraktet med tog til middag på Charlottenbergs Järnvägshotell.

Viktig symbol

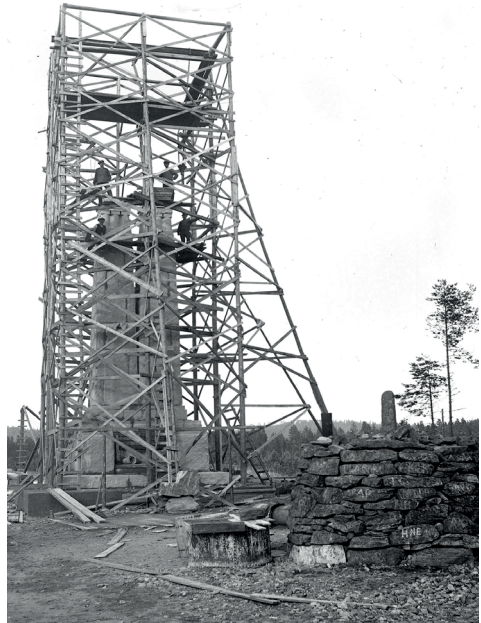
Fredsmonumentet har gjennom årene vært et viktig symbol. Under andre verdenskrig, da Norge var okkupert av Tyskland, respekterte de tyske soldatene monumentplassen. Norsk-svenske par kunne derfor bli viet ved monumentet før de flyttet sammen i Sverige. Etter krigen var det en stor fredssamling her; den samlet 13.000 mennesker. Det har også vært markeringer under 50-årsjubileet i 1964, unionsjubileet 2005 og grunnlovsjubileet/hundreårsjubileet 2014, i tillegg til feiring av tusenårskiftet.

Under pandemien 2020–2021 da grensen var stengt, ble stedet igjen en viktig møteplass mellom nordmenn og svensker. Hvert år arrangeres det norsk-svensk fredsgudstjeneste her. Fredsplassen eies i dag av Eidskog kommune og Eda kommune på hver sin side av grensen.

Morokulien

Sveriges Radio och Norsk Riksringkasting lånade monumentplatsen 1959 för radioprogrammet "Över alla gränser". Fredsplatsen gavs då namnet Radioriket Morokulien, uppkallat efter det norska ordet "moro" och det svenska ordet "kul" som har samma betydelse.

Upphovsmannen till detta var den svenska programledaren Lennart Hyland som stod bakom radioprogrammet tillsammans med norska Randi Kolstad.

Fredsriket Morokulien är markerat med fyra hörnstenar. På den svenska sidan finns en sten i granit och en som är murad och fylld med runda stenar. På den norska sidan finns en nyckel i järn. Här finns även en hörnsten av trä.

Folket samlade in pengar till flyktinghjälpen och byggde ett hus inom området. Tanken var att kunna hjälpa flyktingfamiljer som behövde någonstans att bo. De första gästerna som flyttade in var en ungersk flyktingfamilj. Det byggdes även en bensinstation, ett café och en amfi-teater. Den norska "margarinkungen" Per Løken i Magnor var involverad i aktiviteterna.

Morokulien fick även en egen flagga. Den har både Sveriges och Norges flaggfärger i sig. I mitten finns ett rött kors på vit botten som symboliserar hjälporganisationen Röda Korset. Därefter den svenska gula färgen och ytterst en blå färg.

Øvrige severdigheter

Riksgrensen: 1620 km lang, fastsatt 1751. Grensegata er 5 m bred, 2,5 m på hver side av grenselinjen.

Riksrøys nr. 67: Er fra 1754 og ligger rett foran Fredsmonumentet, en av 642 riksrøysler langs grensen mellom Norge og Sverige.

ARIM: Amatørradio i Morokulien, kjent over hele verden, er unik fordi den har både norsk og svensk anropssignal, SJ9WL i Sverige och LG5LG i Norge. Hytta kalles også Grensestua.

Brennastua: Kulturhistorisk bygning fra ca. 1800, flyttet hit fra Dal ved Matrand i 1961. Har vært bolighus, skysstasjon og Eidskog kommunes første lokale for kommunestyremøter fra 1859. Eies av Eidskog kommune, disponeres av Eidskog kommune og Eidskog museum.

Ministerlunden: Etablert i forbindelse med Fredsmonumentets 90-årsjubileum 2004. Her har norske og svenske ministre plantet trær for å minne om et fellesskap i fredens tegn. Det første treet ble plantet av Norges daværende utenriksminister Thorvald Stoltenberg. Utenfor selve ministerlunden ble det i 2010 plantet et fredstre av Mahatma Gandhis barnebarn Sumitra Kulkarni Gandhi.

Fredsklokka: En gave fra Sør-Korea som takk for all hjelp fra de nordiske landene under Korea-krigen. Fredsklokka er plassert inne i en pagode bygd av sørkoreanere her i 2014. Klokken har inskripsjonen ”Tid for fred”.

Finnskogleden: 240 km lang vandringsled, starter ved Morokulien, går nordover gjennom Finnskogen til Søre Osen i Trysil. Krysser riksgrensen flere steder.

Soluret: Plassert midt på riksgrensen, flaggstanga i midtpunktet er solurets viser. Her svaier Morkulienflagget.

Grensesømmen: En vandringsled etablert av de norske og svenske turistforeningene til 100-årsjubileet for unionsoppløsningen, følger Finnskogleden nordover fra Morokulien.

Den Wingerske Kongevei: Kulturhistorisk turveg langs den gamle kongevegen mellom Morokulien og Noret i Kongsvinger.

Morokulien Infocenter: Bygd 1996, en av ytterst få bygninger i verden plassert på tvers av en riksgrense. Grenselinjen er markert inne i bygningen. Bygningen eies av Eidskog kommune og Eda kommune.

ENGLISH

The peace between Sweden and Norway was established on August 16, 1814. One hundred years later, the Peace Monument was inaugurated before 12,000 spectators. Speeches were given by the President of the Storting, Løvland; Bishop von Schéele; and the Chairman of the Swedish Peace and Arbitration Society, Carl Sundblad.

The Peace Monument is 14.83 meters high and built from white granite from Idefjord. The architect was Lars Johan Lehming. The design of the Peace Monument represents a shared foundation from which the two countries have grown alongside each other, and at the top, a Swede and a Norwegian are depicted holding hands with the border running directly between them.

During World War II, when Norway was occupied by Germany, the German soldiers respected the site. Couples of both Swedish and Norwegian heritage could therefore wed in front of the Peace Monument, and after the ceremony, they were allowed to move together to Sweden. During the pandemic of 2020-2021, when the border was closed for the first time since WWII, the site once again became an important meeting place for Swedes and Norwegians.

Gränsöverskridande samarbeten i Morokulien

I Morokulien finns Grensetjänsten Norge-Sverige. Det är en informationstjänst för personer som har frågor om jobb, företagande och livet på båda sidor av den norsk-svenska gränsen.

En unik polisstation mitt på gränsen mellan Sverige och Norge ska öka samarbetet mellan den svenska och norska Polisen, samt stärka de gemensamma insatserna för att bekämpa den gränsöverskridande brottsligheten.

Under 2019 – 2021 genomförde Eda och Eidskogs kommuner ett svensk-norskt Interregprojekt där Fredsmonumentet och området runt restaurerades. Monumentet fick ny ljussättning och nya informationstavlor sattes upp. Projektet har bidragit till att lyfta historien om Fredsmonumentet så att Fredsplatsen kan fortsätta vara en plats för gränsöverskridanden möten.

Mer information finns att läsa på fredsmonumentet.se
Skanna QR-kod för att besöka hemsidan

Eda kommun

EIDSKOG KOMMUNE